

Algemene Rekenkamer kritisch over subsidies voor warmtepompen

FD.nl

4 februari 2025 dinsdag 4:00 PM GMT

Copyright 2025 FD Mediagroep B.V. All Rights Reserved

Section: POLITIEK; Energie**Length:** 946 words**Byline:** Orla McDonald

Body

De kosten van de uitbreiding van het stroomnet lopen nog verder op als iedereen overstapt op een warmtepomp, waarschuwt de Rekenkamer. Daarom moet het Rijk selectiever zijn in wie het subsidie geeft. Het Rijk moet warmtepompsubsidies niet aan iedereen uitkeren, waarschuwt de Rekenkamer. De kosten voor uitbreiding van het stroomnet lopen dan nog verder op. De minister vindt keuzevrijheid voor de consument juist belangrijk.

In woonwijken waar stadswarmtenetten de goedkoopste manier zijn om huizen van het gas te halen, moet het kabinet subsidies voor warmtepompen verbieden. Als te veel consumenten overstappen op verwarmen met stroom, lopen de kosten voor het uitbreiden van het elektriciteitsnet onnodig op. Dat schrijft de Algemene Rekenkamer in een dinsdag gepubliceerd rapport.

Het kabinet ziet stadswarmte als duurzame vervanger van aardgas. Via leidingnetwerken wordt restwarmte, afgevangen van industriële processen of afvalverwerking, naar woningen gestuurd. Anders dan bij elektrische of hybride warmtepompen is het stroomverbruik hierbij beperkt. Op dit moment verwarmt bijna 7% van de 8 miljoen woningen in Nederland op stadswarmte, met name in grote steden. Dat aantal moet verdubbelen tot 2030 om klimaatdoelen te halen.

Nationale kosten

Aansluiten op stadswarmte is onder particulieren echter veel minder populair dan de aanschaf van een warmtepomp, staat in het rapport. In 2023 stapten 160.000 huishoudens over op een elektrische warmtepomp en 11.000 op een warmtenet. Als die trend doorzet, dan loopt het Rijk het risico subsidies te geven aan burgers die in een woonwijk wonen waar stadswarmte de beste oplossing is, aldus de Rekenkamer. Dat is zonde, want wie eenmaal van het gas is gegaan, gaat de komende twintig jaar niet nogmaals verbouwen, zo is de gedachte. Veel mensen zijn huiverig om zich aan te sluiten op het stadswarmtenet, omdat ze vastzitten aan één leverancier en de tarieven als hoog ervaren.

Algemene Rekenkamer kritisch over subsidies voor warmtepompen

Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat in een derde van de Nederlandse wijken stadswarmte maatschappelijk gezien het goedkoopst is. Vaak zijn dat woonwijken in dichtbevolkte steden waar al een warmteleidingnetwerk ligt. Hoewel het voor de individuele burger niet goedkoper hoeft te zijn om zich aan te laten sluiten op het stadswarmtenet, zijn de nationale kosten wel lager doordat het stroomnet minder vernieuwd hoeft te worden. Dit kost nu al €60 mrd tot 2030, berekenden netbeheerders eerder.

€1,1 mrd

Van de 325 wijken waar een warmtenet ligt, is 307 keer subsidie voor een warmtepomp aangevraagd tussen 2016 en 2022, concludeert de Rekenkamer. Hoeveel subsidie daarmee onnodig is uitgegeven, zegt het rapport niet. In 2024 was voor warmtenetten en warmtepompen samen in totaal €1,1 mrd subsidie beschikbaar. Het College van Staat vindt niet dat zijn aanbeveling een streep zet door de vrije keuze van consumenten. 'Burgers kunnen nog altijd kiezen voor een warmtepomp. Ze krijgen alleen niet meer automatisch subsidie', zegt collegelid Barbara Joziasse.

De bouw van stadswarmtenetwerken ligt in Nederland al ruim een jaar stil. Dat komt door een wetsvoorstel dat bepaalt dat stadswarmte voor 51% in publieke handen moet komen. Uit vrees voor onteigening en miljoenenverlies zijn commerciële energiebedrijven als **Vattenfall** en Eneco gestopt met de bouw van nieuwe netten. Ook de gestegen bouwkosten door inflatie spelen daarin een rol. De energiebedrijven waarschuwen eerder dat Nederland uit deze impasse moet komen, omdat particulieren anders kiezen voor een warmtepomp. Hoe minder potentiële klanten, hoe duurder het aanleggen van de netten wordt.

De Rekenkamer laat zich niet uit over deze eigendoms kwestie. De wet wordt komend halfjaar in de Tweede Kamer behandeld. Wel zegt het instituut dat het kabinet moet kijken naar 'andere financieringsstructuren' om het aanleggen van netten rendabeler te maken voor energiebedrijven en consumenten. Daarbij kan het Rijk denken aan het deels vergoeden van vastrecht voor burgers. Stadswarmteklanten betalen een relatief hoog vastrecht in vergelijking met de variabele tarieven. Energie besparen loont daarom minder op de nota.

Consument onvoldoende beschermd

Een andere conclusie die de Rekenkamer trekt, is dat stadswarmteklanten tot 2024 onvoldoende beschermd zijn geweest tegen hoge tarieven van energiebedrijven. Anders dan bij gas en stroom kunnen consumenten bij stadswarmte niet overstappen van leverancier. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) houdt toezicht op deze monopoliepositie door te kijken of warmtebedrijven als **Vattenfall** en Eneco geen enorme rendementen halen. De Rekenkamer zegt echter dat de ACM tot 2024 slechts inzicht had in het rendement over de hele sector en niet per bedrijf. Sinds vorig jaar kan de ACM ook naar individuele bedrijven kijken. Joziasse ziet geen juridische grond om met terugwerkende kracht te onderzoeken of consumenten te hoge warmtetarieven hebben betaald.

De minister van Klimaat Sophie Hermans (VVD) reageerde op het rapport van de Rekenkamer. Zij wijst veel van de aanbevelingen af. 'Voor het draagvlak van klimaatbeleid is het belangrijk dat er keuzevrijheid is', zegt zij. Hermans vreest niet voor verspilling van subsidie. In de praktijk maken flatgebouwen in grote steden gebruik van stadswarmte, waar een warmtepomp niet zou passen. De subsidie gaat zo vanzelf naar de juiste technologie, aldus Hermans.

<https://fd.nl/bedrijfsleven/1543555/nieuw-rapport-ce-delft-nationaliseer-stadswarmte-divisies-vattenfall-en-eneco>
<https://fd.nl/bedrijfsleven/1529892/gemeenten-richten-massaal-energiebedrijven-op-voor-stadswarmte>
<https://fd.nl/bedrijfsleven/1542453/gemeenten-pleiten-voor-prijsgarantie-voor-klanten-van-stadswarmte>

Load-Date: February 6, 2025